

Čas. Všechno má svůj čas. Času podléhá veškeré dění. Z času se nic a nikdo nevyvlékne. A jsou různé časy, prohlašuje Kazatel. Je čas rození, čas sázet, ale i čas zabíjet, čas truchlit. Všechno má svou určenou chvíli. A nic netrvá věčně. Ani se nenadějeme a místo času rození je čas umírání, místo času sázení je čas sklizení. Čas letí jako vítr, nezastaví se a pádí dál a dál. A neustále se mění.

Známe to sami. Kazatel mluví o zkušenosti, která je vlastní všem lidem. Jsme bytosti v čase. V čase, který s sebou přináší změny. Někdy příjemné, milé. Přináší s sebou to, na co jsme se těšili, co jsme očekávali, za co jsme prosili. A někdy nepříjemné. To, čeho jsme se obávali, co jsme vůbec neočekávali, čeho jsme se ani nenadáli, že by to mohlo nastat, za co jsme se modlili, aby to nepřišlo.

Je možné objevit v čase nějaký systém? Někakou pravidelnost, kterou bychom vysledovali a mohli říct: Zítra přijde to a to, zítra to a to nastane? Ano, u něčeho lze takové pravidelnosti objevit. Na jaře sázíme, na podzim sklízíme. Ve dne je

světlo a v noci je tma. Objevujeme různě velké cykly, kdy se vrací to, co už tu bylo. Jaro opět přijde, a bude to po létě, podzimu a zimě. A můžeme dokonce i předpovídat. Pozorujeme-li dostatečně dlouho věci, procesy, ale i zvířata či lidi, naučíme se je znát a vědět, jak se v kterých podmínkách chovají, jak a na co reagují. Jistě se tedy shodneme na tom, že o spoustě událostí můžeme říct, že nastanou, že budou, nebo že je alespoň možné je předpokládat. Nežijeme přece v cizině, tam, kde to vůbec neznáme, nežijeme sami, obklopeni cizími předměty či cizími lidmi. Žijeme doma, tam, kde to známe, kam jsme se narodili či přistěhovali. Žijeme s našimi blízkými, s rodinou, přáteli, spolupracovníky, spoluobčany. Žijeme ve stejné zemi, na stejné planetě. A známe toho spoustu. A spoustu věcí předvídáme.

Víme, jak to chodí. Člověk se narodí, dospěje, zestárne a zemře. Někdy se směje, někdy pláče. Někdy mluví, někdy mlčí. Někdy hledá, někdy ztrácí. Někdy miluje, někdy nenávidí. Je čas, kdy boří, je čas, kdy staví. A nejde se stále smát. Jsou časy, kdy smát se opravdu nejde. Neznamená to ale, že když se nesmějeme, musíme vždy hned plakat. Můžeme zrovna mluvit o vážných věcech, nebo bořit, nebo stavět, nebo milovat. Ale není čas ke smíchu. Kazatel neklade vedle sebe dvě možnosti, z nichž musí vždy platit alespoň jedna. Jestliže není čas zabíjení, neznamená to, že musí tedy být čas léčení. Když se někdo zrovna nerodí, neznamená to, že někdo ze známých umírá. Když není čas milování, není to hned čas nenávidění.

Kazatel se pouze zastavil a vidí. Tak to v životě chodí. Přišel čas a cosi přinesl. A ten čas netrval věčně. Spíš naopak. Časy se střídají velmi rychle. A je toho tolik, co se mění, mění se vlastně vše. Něco se vrátí, že to ještě zažijeme tolikrát, že ani nemá cenu o tom mluvit. Je to samozřejmé. Patří to k životu a počítáme s tím. Ne každý den jsme však nemocní, ne každý den umírá někdo z našich blízkých. A narození dětí se také nezapomíná. A svatba. A jsou i události, které přesahují svou délkou lidský život, ba staletí, celá tisíciletí. Neustále se něco děje a neustále se něco mění. A nemění se jedna věc a pak teprve další, změny se dějí současně. Člověk na to, co se děje, reaguje, odpovídá na přicházející události. Zařizuje se podle toho, co přišlo.

Ale co z toho? Co z toho, když jednu chvíli kameny odhazujeme, a v jinou chvíli ty stejné kameny zase shromažďujeme, jak říká Kazatel? Co z toho, že spoustu věcí očekáváme dopředu? Ano, věci přijdou, my se podle toho zařídíme a vykonáme, co je v tu chvíli potřeba. Ale k čemu nám to je, když přijde za chvíli něco jiného, co vyžaduje úplně odlišnou odpověď, jinou naši činnost? A třeba činnost úplně obrácenou té předchozí? K čemu to děláme? Co z toho máme? Neděláme to úplně zbytečně, úplně nadarmo? Vždyť se zdá, že pokaždé začínáme znova od nuly. Jaký to má smysl? Co zůstalo z toho, co jsem dělal? A co tu zůstane po mně, až zemřu, když už teď vidím, jak to všechno mizí?

„Viděl jsem lopotu, kterou Bůh uložil synům lidským, a tak se lopotí“. Kazatel si při pohledu zpět nic nezastírá. Lopota, to je úděl člověka. Dřina, pachtění se, plahočení. To určil Bůh synům lidským. Od začátku po konec lidského života – lopota. Dřeme se každý den, protože je to potřeba. Chleba nám nelítá do úst. Domy se nám sami nestaví. Vše stojí čas a námahu. Vše stojí peníze, které je třeba nejdříve vydělat. Nic není zadarmo. Lopota nikdy nekončí. Chleba jsme dojedli, je třeba dalšího, dům sice stojí, a když se nemusí hned zbourat, aby ustoupil důležitější stavbě, musí se stále opravovat. Opravíme jednu věc, objeví se druhá. Opravíme druhou, objeví se třetí. A my se den za dnem lopotíme. V mladosti to ještě jde. Věci dokonce přibývají, komfort se zvětšuje. Ale přijde stáří a my už nestačíme držet krok se společností, i když se dřeme stále stejně od rána do večera. A mám-li hodně peněz, neznamená to, že lopoty je méně. I peníze ztrácejí svou hodnotu, je třeba investovat, penězi dělat další peníze, abych na tom byl alespoň pořád stejně. A když se mi podaří vydělat tolik, že nepotřebuji do konce života hnout prstem, co z toho, vždyť i mě čeká smrt, kterou neobměkčím žádnými miliony. Takhle to chodí u nás na zemi. Kdo to nevidí, ten si lže do kapsy. Žije ve snu a ne ve skutečnosti. Časy se svými různými požadavky přicházejí a odcházejí a my se jim chtě nechtě musíme podřizovat. Není jiné možnosti. Lopota až do konce.

Ale Kazatel vydrží ten pohled a nepřestává dívat se zpět. A vidí: Dobré a veselé mizí, přichází zlé a smutné. Ale je tomu i naopak. Neustálá změna času k jednomu do času k druhému má už sama v sobě naději. Přejdou i časy zlé.

Nevíme, za jak dlouho, ale tak to na světě chodí. Nic není natrvalo.

Kazatel však vidí ještě něco jiného: „**On všechno učinil krásně a v pravý čas...**“

. V pohledu zpět vidí přes všechnu tu lopotu i spoustu krásy ve svém životě. Přes všechnu tu námahu, přes všechna ta trápení a bolesti - krása. Kraličtí překládají: „

Sám všechno činí ušlechtilé časem svým

“.Kraličtí jsou, zdá se, střízlivější. Ne vše co je krásné, je také k užitku. Ušlechtilé nemusí být zrovna krásné, je ale čisté, nese hodnoty, je dobrého rodu, i když ne vždy na první pohled uchvacující a bezbolestné. Vedle vnější krásy i smysl, poučení, posunutí, dokonce i bolest. Myslím, že jestli takto budeme chápat

krásu, nemineme se s tím, co má Kazatel na mysli.

Kazatel pokračuje: „**lidem dal do srdce touhu po věčnosti, jenže člověk nevystihne začátek ani konec díla, jež Bůh koná**“

“. Ona touha po věčnosti je nám známa. Jak rádi bychom se jen smáli, jak rádi bychom byli jen v čase rození. Čas umírání s časem pláče by neměly nikdy přijít. To je jedna z našich tužeb. Ale co by z nás bylo? Co bychom věděli o Boží věčnosti? Každý den to samé – smích a rození. Pusy by nás bolely, rodičky by se urodily k smrti. Svět přeplněný smějícími se lidmi. Ale smějícími se čemu? Chceme tohle? Je toto Boží věčnost? Nemyslím.

Právě při pohledu zpět, nevidíme-li přímo krásu, vidíme, že všechny věci v našem životě, i ty nejvíce bolestné, měly smysl. Mají místo v našem životě, v naší zkušenosti. Ano, bylo velmi těžké se s nimi vyrovnat, některé bolesti dokonce nejsou ani zcela zahojeny, ale jsou součástí našeho života, jsou součástí naší cesty, kterou jsme ušli. A dávají nám smysl, zapadají. Vždyť i kvůli nim jsme právě zde. Vždyť právě kvůli nim víme, co víme. Všechny věci, i ty nejbolestnější, se staly součástí naší zkušenosti, kterou máme. Ano, náš život je cesta, která

odněkud někam vede. Nestojíme na jednom místě, nekroužíme a nevracíme se stále do jednoho stejného bodu. My někam jdeme. My putujeme. Toužíme dojít.

Nevíme přesně kam. „...**člověk nevystihne začátek ani konec díla, jež Bůh koná.**“

Říká opět velmi střízlivě Kazatel. Vidíme, že někam jdeme, nestojíme na místě. Přesto je náš pohled omezený. Vidíme, že vše, co jsme za život udělali, co se nám přihodilo, co nás zranilo, co nás doteď bolí, to vše má místo v naší zkušenosti. Ale je to k něčemu? Muselo to opravdu být, abychom nakonec došli tam, kde jen tušíme cíl? Ten cíl totiž neuvidíme, ani kdybychom podnikli ty největší extatické výlety z našeho těla. Cíl zná jen Bůh. Ale Bůh,“
který učinil všechno krásně a v pravý čas“

. To je velké potěšení a útěcha pro člověka na jeho cestě.

A Kazateli dochází: „**Poznal jsem, že není pro něho nic lepšího, než se radovat a konat v životě dobro. A tak je tomu s každým člověkem: to že jí a pije, a okusí při veškerém svém pachtění dobrých věcí, je dar Boží.**

“ Radovat se a konat v životě dobro. To Kazatel vidí jako nejlepší, co je v životě možné konat. Ano, radovat se je vždy z čeho. Když se člověk ohlédně, nemůže nevidět dobré věci. A dobré věci konat, to dává smysl, stačí se kolem sebe pořádně rozhlédnout. Nemusíme mít přímo nějaká soukromá zjevení, abychom viděli, co konat. Vzpomeňme na 1. čtení. Pavel píše, že Boží moc a božství lze od stvoření světa vidět, když přemýšlíme. Nemáme výmluvu. Poznávat Boha ze stvoření, ale nevzdávat mu čest jako Bohu a nebýt mu vděční, to nás zavádí do tmy.

Není tedy tím dobrem, které je dle Kazatele nejlepší v životě konat, ona radost, ono děkování za to, co každý den dostáváme? To ostatní, co dělat, přijde samo. Radost ze všeho kolem nás, z darů, které jsme dostali, sama vede k milování bližního.

Kazatel ale ukazuje, že ne nadarmo propátral vše, co se děje pod nebem. Nezastírá si nic, jeho střízlivost odpovídá světu kolem nás, světu, ve kterém žijeme. Darem Božím je také jíst a pít. Darem Božím je okusit dobré věci při veškerém svém pachtění. Přesný překlad z hebrejštiny zní: **vidět** dobré ve všem svém pachtění. Jak totiž můžeme říci člověku, kterému zrovna zemřel blízký, rodič, manžel, manželka, nebo dítě, aby se radoval? Jak se v tuto chvíli lze radovat? Říci v takové chvíli druhému člověku, aby se radoval, je cynismus. Nadšenectví, které nevidí skutečnou bolest, které přehlíží opravdový život.

A tak už jen jíst a pít je dostatečný důvod k tomu, abychom si uvědomili, že nejsme sami, nejsme opuštěni. Ale co to pomůže člověku v koncentračním táboře bez jídla i pití? Vždyť člověk ještě dnes upírá druhému člověku i tento Boží dar. Ano, ještě i dnes lidé umírají, protože nemají chléb ani vodu. Co může v takové situaci takto postižený člověk vidět? - Může vidět dobré, může nezapomenout být jen na pár, ale přesto dobrých věcí, které dostal, které dostává. Kazatel netvrdí ani nedokazuje, že lze žít a přežívat za každých podmínek. To opravdu nelze. Spousta lidí stále umírá předčasně jen tím, že nemají co jíst a co pít, spousta lidí je vražděna, je s nimi nakládáno hůř než s otroky. Kazatel si to uvědomuje. Vidí bídu světa. Ale zároveň říká: To, že jsme den za dnem obdarováni jeden každý na tomto světě, je také fakt. Přes to všechno, jak se pachtíme, přese všechnu krutost, která na světě je. A právě proto máme možnost a máme chtít vidět, že jsme obdarováni. Že tolik věcí, a právě i těch, na které už ani příliš nemyslíme, je darem Božím.

Jak je to tedy se zlem, které Bůh dopouští? Proč se děje zlé, proč lidé umírají, sotva se narodí, proč lidé trpí? Na to nám Kazatel přímou odpověď nedává. Nezná ji. Neznáme ji ani my a ani ji nepoznáme. A co po nás zůstane? Co nás přežije? To je Hospodinova věc. Tady toho mnoho nezmůžeme. „**Poznal jsem, že vše, co činí Bůh, zůstává navěky; nic k tomu nelze přidat ani z toho ubrat. A Bůh to učinil, aby lidé žili v bázni před ním.**“

“ Lopotíme se s věcmi, z nichž valná většina pomine. Nebude mít trvání. Ale právě tato lopota nás odkazuje k tomu, jehož dílo zůstává navěky. Právě to, jak se dřeme, má být impulsem k tomu, abychom hledali Pána Boha. Abychom žili v

Napsal uživatel Petr Grendel

Středa, 05 Prosinec 2007 22:05 - Aktualizováno Úterý, 11 Březen 2008 15:29

báží před ním. Abychom ctili toho, jenž se nelopotí. Abychom ctili toho, který vidí své dílo od začátku do konce. Abychom nezapomínali na toho, jenž ví co dělá. Vždyť díky tomu, že je každý z nás denně bez výjimky obdarováván - vždyť i každý náš nádech je Boží dar -

můžeme vědět, koho máme ctít, komu máme děkovat. Nás si totiž vyvolil Bůh, který neustále dává. Amen

Římanům 1,18-25 19, 632, 292, 485 Jakub
ův 1,16-18

1

Kázání vikáře Petra Grendela na 24. neděli po Trojici, 18. listopadu 2007